

CERCETĂRI ARHEOLOGICE SISTEMATICE¹ (2017)

A. SITURI NEO-ENEOLITICE

I. BORDUȘANI, com. Bordușani, jud. Ialomița; Bordușani – *Popină*; MNIR, MJI, UVT; Dragomir N. Popovici (responsabil științific, MNIR), Cătălina Cernea (MJI), Ioan Cernău (MJI), Constantin Haită, Valentin Radu (MNIR), Gabriel Vasile (IAB), Monica Mărgărit (UVT), Loredana Niță (UVT).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: continuarea cercetărilor în zona α , unde au fost identificate o zonă menajeră, câteva complexe funerare și o locuință (nr. 20).

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: în zona menajeră au fost constatate depuneri în toate sectoarele, sub forma unor sedimente siltice de culoare cenușie, cu structură eterogenă, conținând lentile de cenușă cu fragmente milimetrice și centimetrice de cărbune, uneori lentile fine de coprolite, fragmente ceramice, oase și scoici ce sugerează că spațiul respectiv a fost utilizat pentru depunerea resturilor menajere dar și, punctual, pentru perioade scurte de timp, a staționării unor animale. În sectoarele 8 și 13 după demontarea nivelului de depuneri menajere, au fost descoperite resturi scheletice ce provin de la patru indivizi, toți încadrați în grupa de vârstă *infants* (0–3 ani). Structura neincendiată care prin caracteristicile distrugerii sale se încadrează în categoria celor distruse sistematic, foarte probabil, imediat după momentul încetării utilizării ei drept locuință.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Bordușani – *Popină*).

II. Microzona BUCȘANI, com. Bucșani, jud. Giurgiu; MNIR, UAIC, IAB; Cătălin Bem (responsabil științific, MNIR), Andrei Asăndulescu (UAIC), Adrian Bălășescu (IAB), Radu Coman (MJI), Irina Ene (MNIR), Constantin Haită (MNIR), Simona Munteanu (MJI), Cătălin Nicolae (IAB), Sorin Oanță-Marghitu (MNIR), Felix Tencariu (UAIC), Radu Valentin (MNIR), Florin Vlad (MJI).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: Cercetările s-au subsumat, firească, obiectivelor asumate și s-au referit la cercetări de teren propriu-zise, carote sedimentologice, măsurători magnetometrice, analize aerofotogrammetrice, realizări de DTM-uri, prelevări de probe radiocarbon, prelucrarea unor categorii de materiale arheologice.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: stațiunea de la *Pădure-Pepinieră 2 (La Pitica)* este, foarte probabil, una dintre așezările postulatei faze Gumelnița B2, fără îndoială, cronologic și cultural, amplasată între locuirile Gumelnița B1 din luncile râurilor interioare ale Munteniei și aspectul Brătești. Datele radiocarbon obținute, deocamdată, pentru șase probe, indică pentru locuirea Gumelnița târzie un interval care este similar atât cu cel din cazul așezării Cernavoda Ic (cu importuri Cucuteni B) de la Săveni² (jud. Ialomița), cât și cu cel al întregii faze Cernavoda Ic³. În ceea ce privește locuirile din spațiul Bucșani *Pădure-Școală*, am continuat cercetarea complexelor ulterioare necropolei medievale din sectorul V. Materialele ceramice asigură datarea complexelor în secolele XV–XX. Faptul că resturile osoase umane descoperite sunt numeroase, dar toate în poziție secundară, poate indica extinderea necropolei și în acest spațiu.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: Bem 2017.

III. HÎRȘOVA, jud. Constanța; Hîrșova – *Tell* (Programul de cooperare româno-francez Hîrșova-tell); MNIR, CNMCDT, UVT; Dragomir N. Popovici (responsabil științific, MNIR), Bernard Randoin (Ministerul Culturii, Franța), Ana Ilie (CNMCDT), Constantin Haită, Valentin Radu (MNIR), Monica Mărgărit (UVT), Loredana Niță (UVT).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: a fost continuată cercetarea arheologică în suprafețele SC/pP și SI/2009.

¹ Șantierele sunt prezentate după următoarele criterii: localizare administrativă; denumire punct/sector/denumire antică; instituția organizatoare a cercetării, instituții partenere (unde este cazul) – vezi *infra* lista prescurtărilor; membrii colectivului de cercetare; principalele obiective ale campaniilor, principalele descoperiri, referințe bibliografice.

² Cernea, Vlad 2015, 197.

³ Bem 2001–2002.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: a fost documentată prima fază din evoluția structurii de combustie C. 2084, US 20924, US 20934 (cercetate în campania 2016), dar și US 20961, US 20964, US 20965 = US 20974, precum și US 20973 = US 20977 (cercetate în campania 2017), reprezintă contexte ocupaționale exterioare ale SL. 114, imediat anterioare SL. 113. Sub SL. 114 a fost cercetat un depozit arheologic gros de circa 50 cm, înregistrat în profilul de vest al SI/2009 drept US 20263 – un nivel de locuire, de culoare brun mediu, omogen. S-a observat că acest nivel prezintă o evoluție interioară, cu caracter cronologic, caracterizată de apariția unor interfețe de natură organică – niveluri de coprolite, depozite de stuf, dar și variații cromatice și texturale. Între partea superioară și cea mediană au fost identificate o serie de gropi ale unor stâlpi, ce marchează urmele unor activități constructive, concentrate în colțul de sud-vest al sectorului. Această situație poate fi interpretată drept o zonă comună, utilizată de membrii locuințelor din apropiere, pentru diverse activități și care este net diferențiată un alt tip de complex denumit drept zonă menajeră, observat în mediul gumelnițean atât la Hîrșova-tell, cât și la Bordușani-Popină. Acest tip de complex, observat în cele două stațiuni, este definit de modul de acumulare stratigrafică și de componența din punct de vedere al elementelor antropice. El poate fi definit drept o categorie a spațiului utilizat pentru diferitele activități precizate în rândurile de mai sus. Descoperirea diferitelor gropi de stâlpi sugerează existența anumitor secvențe constructive de-a lungul cărora spațiul respectiv a cunoscut o altfel de utilizare. Este însă foarte interesantă descoperirea acestui tip de complex, pentru prima dată, în mediul Boian.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: Popovici *et alii* 2016; CCA 2018 (s.v. Hîrșova).

IV. SULTANA, com. Mănăstirea, jud. Călărași; Sultana – *Malu Roșu*; MNIR, MMB, MDJC, IAB; Cătălin Alexandru Lazăr – responsabil, Radian Romus Andreescu, Mihai Florea, Emil Dumitrașcu, Mădălina Voicu, Ionela Crăciunescu (MNIR), Valentin Radu, Constantin Haită (MNIR), Theodor Ignat, Vasile Opriș, Adelina Darie (MMB), Monica Mărgărit (UVT), Adrian Bălășescu, Mihaela Golea, Cătălin Ion Nicolae (IAB), Andrei Dorian Soficar (Institutul de Antropologie Francisc I. Rainer), Valentin Parnic (MDJC), Cristina Covătaru, Ovidiu Frujina, Bogdan Manea (UB-FI), studenți, masteranzi și doctoranzi UB-FI și.

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: continuarea săpăturilor arheologice și a cercetărilor interdisciplinare din cadrul celor două necropole eneolitice, din punctele *Malu Roșu* și *Scoala Veche*; continuare cercetărilor interdisciplinare în așezarea de tip *tell* aparținând culturii Gumelnița; continuarea cercetărilor interdisciplinare în așezarea plană aparținând culturii Boian, din punctul *Ghețarie*; continuare cercetărilor interdisciplinare în așezarea de tip *off-tell* aparținând culturii Gumelnița; realizarea de carotaje sedimentologice și palinologice pentru reconstituirea paleomediului.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: cercetările au vizat investigarea complexelor ulterioare ce perforau nivelul de distrugere al construcției C1/2014. După cum se stabilise încă din campania 2016, aceste intervenții ulterioare sunt de tip groapă (cele mai multe), dar și o serie de șanțuri de fundație (C13/2017), ce delimitau o zonă rectangulară, pe toate laturile acesteia, legate cel mai probabil de o structură ușoară de suprafață. Materialele ceramice recuperate din aceste șanțuri de fundație pot fi atribuite exclusiv culturii Gumelnița. Patru dintre gropile posterioare identificate în campaniile anterioare, ce perforau nivelul de chirpici ars al construcției C1/2014, s-au dovedit în urma cercetării a aparține unor complexe funerare. Gropile aveau forme ovale sau rectangulare. Trei dintre acestea (M96, M98 și M99) conțineau schelete în poziție chircită, lateral, orientate pe direcții apropiate de est sau sud. Inventarul funerar lipsește în majoritatea cazurilor. Pe baza elementelor de tratament funerar și cazuisticii anterior documentate în necropola de la Sultana-*Malu Roșu*, aceste morminte pot fi atribuite perioadei eneolitice. Mormântul notat M97 conținea resturi redepozitate de la un individ reprezentat incomplet (craniul și membrele inferioare), asociate cu două vase ceramice întregi, ce prezentau caracteristici tipologico-stilistice specifice primei epocii a fierului.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Sultana – *Malul Roșu*).

V. VITĂNEȘTI, jud. Teleorman; Vitănești – *Măgurice*; MNIR, MJT; Radian Andreescu (responsabil științific, MNIR), Katia Moldoveanu, Mihai Florea, Andreea Bîrzu (MNIR), Adrian Bălășescu (IAB), Valentin Radu, Constantin Haită (MNIR), Pavel Mirea, Ion Torcică (MJT), Sabin Popovici (Muzeul Romanatului, Caracal).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: verificarea limitei stratigrafice inferioare a nivelului de locuire aparținând culturii Gumelnița, faza B1, din suprafața Sy, fiind cercetat un sector cu dimensiunile de 14×10 m. Tot în această campanie a fost efectuat și un sondaj de evaluare de teren în punctul denumit convențional „Vitănești IV”, amplasat în lunca Teleormanului la cca 1400 m NV de *tell*-ul din punctul „Măgurice”.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: au fost reluate săpăturile în suprafața Sy, unde a fost cercetată o zonă în care au apărut mai multe concentrări de chirpici ars, reprezentând cel mai probabil partea superioară a resturilor din distrugerea unor construcții aflate în nivelurile de locuire anterioare. A fost descoperit și un prim complex format dintr-o aglomerare de oase de dimensiuni mari, scoici, fragmente ceramice, precum și o unealtă din corn cu gaură de fixare. Un al doilea complex este reprezentat de o groapă de mari dimensiuni (cca $2,50 \times 6$ m). Printre obiectele descoperite se remarcă o bază de cupă în formă antropomorfă. Cu totul deosebită este o figurină din lut ars cu ochii din scoică, piesă foarte rar întâlnită în plastica gumelnițeană. Sondajele efectuate în punctul „Vitănești IV” au relevat câteva complexe reprezentate de gropi și puține materiale. Ceramica poate fi atribuită culturii Gumelnița, faza A2, dar au fost găsite și fragmente din epoca bronzului și fierului.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Vitănești – Măgurice).

B. EPOCA BRONZULUI / PRIMA EPOCĂ A FIERULUI (HALLSTATT)

TĂRTĂRIA, com. Săliște, jud. Alba; Tărtăria – *Podu Tărtăriei vest*; MNIR; Corina Borș (responsabil științific, MNIR); Luciana Rumega-Irimuș, Vlad Rumega-Irimuș, Mădălina Voicu (MNIR).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: cercetarea s-a concentrat numai în zona nordică a sitului, continuându-se și extinzându-se săpătura arheologică în perimetrul stabilit în anul precedent, iar datorită disfuncțiilor survenite în acordarea fondurilor din bugetul Ministerului Culturii și Identității Naționale nu a mai fost posibilă efectuarea în timp util a prospectărilor geomagnetice în zona vestică a sitului și deschiderea unui al doilea perimetru de cercetare. Strategia de cercetare vizează și în etapa post-săpătură un demers pluridisciplinar, respectiv efectuarea unor serii de datări radiocarbon, dar și a unor studii de palinologie și arheozoologie.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: au fost identificate șase noi complexe arheologice, toate fiind cercetate integral. A fost finalizată și cercetarea a două complexe identificate în campania precedentă. Pentru un singur complex, cercetarea a fost realizată parțial, fiind investigată numai partea nordică a acestuia. Similar situațiilor observate în zona sudică și estică a sitului cu prilejul cercetărilor arheologice preventive din anul 2012, dar și celor observate în campania 2016, vestigiile aparținând „locuirii” hallstattiene (perioada culturii Basarabi) sunt semnificative. Descoperiri aparte din această campanie arheologică sunt: o cană cu reprezentarea unei păsări acvatice; mai multe vase sparte pe loc (cu decor tipic Basarabi); o (posibilă) vatră portabilă; o figurină zoomorfă, fragmentară, din lut; un topor miniatural de piatră, fragmentar, reutilizat ca pandantiv; o serie de obiecte din metal – două cuțite din fier, o lamă de fier, un fragment de brățară de bronz și un ac de păr cu capătul în formă de „8”.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: Borș *et alii* 2013; CCA 2018 (s.v. Tărtăria – *Podu Tărtăriei vest*).

C. EPOCA CLASICĂ

I. BĂNEASA, com. Salcia, jud. Teleorman; Băneasa – *castru*; MNIR, MJT; Eugen S. Teodor (responsabil științific, MNIR), E. Dumitrașcu (MNIR), Dan Ștefan (Vector Srl), Pavel Mirea (MJT).

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: cercetarea s-a realizat la colțul de nord-est al castrului, fiind practic prima campanie arheologică „completă”, de 5 săptămâni, având drept scop principal definirea elementelor sistemului defensiv. A fost surprins șanțul de apărare, o bermă neobișnuit de lungă (10 m), palisada și un segment dintr-o baracă militară. Situl are particularități notabile, datorate în primul rând condițiilor naturale, respectiv un ecosistem stepic din

care lipsesc atât piatra, cât și pădurile, adică resursele esențiale pentru construcția unei fortificații romane. Lemnul era adus de la distanțe relativ mari (probabil între 15–25 de km), dar piatră se găsea doar dincolo de Dunăre, practic în altă provincie. În consecință, lemnul adus cu greutate era folosit cu socoteală, pentru utilități obligatorii (structura palisadelor, a clădirilor, unele meșteșuguri, precum olăritul), dar nu și pentru activități altminteri uzuale în lumea romană, precum fabricarea tegulelor sau a obiectelor de fier. Alte particularități sunt legate de organizarea spațiului interior al castrului.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: Teodor, Dumitrașcu, Ștefan 2017; CCA 2018 (s.v. Băneasa – castru).

II. CAPIDAVA, com. Topalu, jud. Constanța; *Capidava – sector VII*; MNIR, MINAC, UB-FI, ULBS; Ioan C. Opriș (responsabil științific, UB-FI); Alexandru Rațiu (responsabil sector VII, MNIR).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: cercetările echipei MNIR s-au desfășurat în sectorul VII, conform protocolului de colaborare, unde s-a continuat săpătura la obiectivul denumit „*Edificiul cu absidă*”, altfel cunoscut drept „*Principia* de fază târzie”. Cercetarea arheologică a acestui edificiu a reînceput în anul 2013 și a fost proiectată, conform unui plan multianual, implicând o săpătură în suprafață (cu carouri de 4 × 4 m, fără martori). În cadrul campaniei 2017 ne-am propus cercetarea fundațiilor clădirii și implicit a nivelului roman timpuriu pe care sunt așezate acestea.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: contextele arheologice cercetate în decursul campaniei constituie, în mare parte, structuri din piatră databile în secolele I–II p. Chr. De asemenea am descoperit și o stradă antică, pavată cu piatră suprapusă de fundațiile clădirii cu absidă. Artefactele descoperite sunt însemnate cantitativ și foarte variate ca tipologie și încadrare cronologică. Ponderea cea mai însemnată o ocupă materialul ceramic, în special cel de epocă romană timpurie. Amforele de vin sunt cele mai frecvente descoperiri, dar și amfore mai mari cu gura largă folosite pentru a stoca și transporta ulei sau *garum*. De asemenea, vesela de masă este foarte bine reprezentată, boluri, străchini și cupe, dar și ulcioare și căni sunt prezente cu aport cantitativ important în cadrul inventarului descoperirilor din campania 2017. Datarea contextelor timpurii s-a făcut atât stratigrafic dar și pe baza materialului. Artefactele care au datat acest context sunt amforele tip Shelov B și C sau fragmentele de *terra sigillata* de buna calitate, specifice primei părți a secolului II. De asemenea, piesele de harnășament militar sunt databile la final de secol I și prima jumătate a secolului al II-lea.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: Opriș, Rațiu 2015; CCA 2017 (s.v. Capidava).

III. ISTRIA jud. Constanța; Histria – *Poarta Mare / Turnu Mare*; IAB, MINAC, MNIR, UB-FI; Mircea Angelescu (responsabil științific sit, IAB), Paul Damian (responsabil sector, MNIR); Adela Băltăc, Eugen Paraschiv-Grigore (MNIR), Virgil Apostol (IAB), Alexandru Osmulikevici (student UB-FI).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: obiectivul general al campaniei a fost continuarea cercetărilor în zona dintre tunul F și Turnul Mare ale incintei romane târzii, zonă în care s-a conturat un nou edificiu (cel de-al treilea), o porțiune dintr-o stradă și alte complexe.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: a fost continuată cercetarea asupra edificiului nr. 3 și a noii străzi identificate (traseu necunoscut din planimetria generală a cetății), prin desființarea a doi martori stratigrafici, fiind sesizate noi detalii constructive și stratigrafice. Totodată desființarea unuia dintre martori, a adus noi informații legate de planimetria edificiului nr. 2, care are calea de acces înspre sud, dinspre strada nou descoperită, printr-o zonă porticată. Pentru surprinderea unor detalii planimetrice și stratigrafice au fost efectuate și sondaje în diferite încăperi ale edificiului nr. 3.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Istria – sector Poarta Mare–Turnul Mare).

IV. MĂLĂIEȘTI/Sfârleanca, com. Dumbrăvești, jud. Prahova; Castru Mălăiești; MNIR, MJIAP; Ovidiu Țentea (responsabil științific, MNIR), Alexandru Rațiu, Szeredai Norbert, Șerban Micu, Bianca Oltean, arh. Andrei Cîmpeanu (MNIR).

Proiectul de cercetare pluridisciplinară a castrului Mălăiești vizează studierea impactului pe care l-a avut armata romană într-un teritoriu nou cucerit, situl încadrând-se în limitele cronologice 102/6–118 p. Chr. Ca urmare a interpretării planului detaliat al structurii interne a fortificației, rezultat din prospecțiunile

geofizice, a fost stabilit obiectivul celei de-a doua etape a proiectului de cercetare *Castrul și băile romane de la Mălăiești* (2016–2020), anume săparea exhaustivă a unei barăci⁴. În acest fel se are în vedere analiza comparativă a două clădiri cu funcții diferite, cercetate exhaustiv: o baracă, respectiv o baie publică. Dacă estimările noastre sunt corecte atunci obiectivul proiectului de cercetare este atins în proporție de peste 50%. Estimăm așadar că cercetarea acestui obiectiv să poată fi finalizată la sfârșitul campaniei din anul 2019. Întreaga suprafață a fost acoperită cu material geotextil și un strat subțire de pământ. Materialul descoperit a constat în majoritate sa din ceramică (amfore, ceramică de uz comun de import și produsă local, câteva fragmente de *terra sigillata*, fragmente din vase de sticlă). Circulația monetară se înscrie, de asemenea, în parametri deveniți clasici pentru castrul de la Mălăiești.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Dumbrăvești – castru)

V. MICIA/MINTIA, com. Vețel, jud. Hunedoara; *Micia – Nord-Est Amfiteatru*; MNIR, MCDR; Mihaela Simion (responsabil științific, MNIR), Decebal Vleja, Paul Damian (MNIR), Marius Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Barbu (MCDR).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: obiectivele campaniei sunt subsumate obiectivelor proiectului de cercetare multianuală (2017–2021) și anume: rafinarea informațiilor referitoare la topografia istorico-arheologică a Miciei; rafinarea informațiilor pentru stabilirea unui model stratigrafic specific sitului; cercetarea arheologică sistematică a Sectorului Nord-Est Amfiteatru; realizarea unui model al sitului de la Micia pe baza investigațiilor non-invazive; identificarea vestigiilor miniere din zona, în legătură cu minele semnalate în vecinătatea sitului; realizarea unui model de punere în valoare a sitului de la Micia; interacțiunea cu comunitatea locală în vederea transformării sitului într-un pilon de dezvoltare durabilă.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: a continuat investigarea sectorului *Nord-Est Amfiteatru*. Cercetarea s-a concentrat pe două zone distincte, denumite convențional Zona 1 și Zona 2. **Zona 1** a fost definită de deschiderea unei noi suprafețe (12,50 × 8 m). În această suprafață a fost evidențiată o încăpere pavată a unui edificiu, o curte interioară cu un rest de pavaj din dale și o structură circulară (fântână?). Structurile cercetate sunt afectate de locuri ulterioare din perioada post romană și a migrațiilor (un cuptor pietrar, o posibilă locuință semi-îngropată, gropi de par și gropi menajere asociate acestora). În **Zona 2**, cuprinsă în carourile 19–24 ale secțiunii magistrale, cercetarea și-a propus secționarea drumului identificat în campaniile anterioare și stabilirea relației acestuia cu două șanțuri pe direcția vest-est intersectate de S1, datate în epoca romană. În stadiul actual al cercetării putem opina că cel puțin unul dintre șanțuri a fost colmatat în perioada secolului al III-lea p. Chr. În ceea ce privește drumul, acesta pare a fi o structură modernă, sau reutilizată în epoca modernă și contemporană, fiind vizibile stratigrafic lucrările de degajare a resturilor inundației din anii '70 ai secolului XX, precum și lucrări de amenajare a zonei în legătură cu construcția digului. Ca o noutate, în peisajul arheologic al Miciei, a fost identificat un nivel de locuire corespunzător culturii Coțofeni. O problemă deosebit de importantă este cea a delimitării exacte a sitului și a relației cu *hinterland*-ul propriu, precum și cu structurile dacice din apropiere. Au fost continuate, cu rezultate extrem de promițătoare, investigațiile interdisciplinare non-invazive (magnetometrie și arheologie aeriană).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Micia).

VI. OSTROV, jud. Constanța; *Ostrov – Ferma 4 [Durostorum]*; MNIR; Paul Damian (responsabil științific); Adela Băltăc, Eugen Paraschiv-Grigore (MNIR); Virgil Apostol (IAB), Ciprian Popa, Marian Ghețu (studenți UB-FI).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: obiectivul principal îl constituie continuarea cercetării asupra cartierului *Terme* din așezarea romană, respectiv ale celor trei clădiri identificate aici prin cercetările anterioare.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: au fost surprinse porțiuni din traseul unei conducte care subtraversează edificiul nr. 3 și trece pe lângă edificiul nr. 2, având traseul spre nord (către Dunăre), însă nu au fost surprinse elemente care să indice alimentarea vreunui din cele trei edificii. La nord de edificiul nr. 3 a fost descoperit și cercetat, parțial, un cuptor de mari dimensiuni

⁴ CCA 2017, 129.

(2,60 × 3,06 m), de formă dreptunghiulară, probabil pentru ars material tegular. La vest și nord de edificiul nr. 3 au fost identificate mai multe gropi menajere, iar la est de edificiul nr. 2 a apărut o porțiune dintr-un zid, nou, ceea ce indică fie o anexă a acestuia, fie prezența unei noi clădiri.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Ostrov, *ferma 4*).

VII. ULPIA TRAIANA SARMIZEGETUSA/SARMIZEGETUSA, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara; [Ulpia Traiana Sarmizegetusa] – *Forum Novum – Capitolium & Templul zeilor palmyreni*; UBB, MNIR; Ovidiu Țentea (responsabil MNIR), Ioan Piso (UBB).

Ulpia Traiana Sarmizegetusa – Edificiul de cult al zeilor palmyreni: cercetările arheologice s-au concentrat pentru finalizarea fazei de lemn a clădirii suprapuse de edificiul de cult dedicat zeilor palmireni, anume în partea la est a acestuia. Odată cu finalizarea acestei porțiuni se are în vedere derularea lucrărilor de conservare primară și continuarea cercetărilor la Est de acest areal.

Ulpia Traiana Sarmizegetusa – Necropola Estică: Vitalie Bârcă (responsabil, IAIAC), Ovidiu Țentea (MNIR).

Cercetările arheologice sistematice din necropola estică a Coloniei au fost reluate în toamna anului 2017, grație sprijinului financiar al Consiliului Județean Hunedoara după o pauză de nouă ani de la ultimele cercetări sistematice. Investigațiile au fost efectuate la circa 450 m est de colțul nord-estic al incintei orașului, în imediata vecinătate a drumului comunal Sarmizegetusa-Ostrov, locul respectiv fiind cunoscut sub denumirea „La Cireș”. De asemenea, pe o suprafață de 4700 m² au fost efectuate prospecțiuni geofizice prin măsurarea variațiilor mărimilor magnetice (magnetometrie). În acest sens, inițial, s-au stabilit cu exactitate coordonatele zonei de interes arheologic ce urmează să fie scanată; apoi a fost caroiată zona în două sectoare (primul sector cu o suprafață de 80 × 44,5 m, iar cel de-al doilea de 25 × 45 m).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Sarmizegetusa)

D. EPOCA MEDIEVALĂ

I. NUFĂRU, jud. Tulcea – *Proslavița*, punctul „Trecere bac”; IAB, MNIR, ICEM Tulcea; Oana Damian (responsabil științific, IAB), Paul Damian, Mihai Vasile, Andra Samson (MNIR), Aurel Stănică (ICEM) PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: cercetarea arheologică a vizat atât studiul fortificației bizantine (zona paramentului interior și a turnului-poartă), cât mai ales al celor două niveluri de locuire (din secolele al XI-lea și al XIII-lea), reprezentate prin locuințe de suprafață și numeroase gropi menajere, care încadrează, spațial și cronologic, nivelul necropolei, niveluri de locuire situate deopotrivă la nord și la sud de zidul nordic de incintă bizantin.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: principalele descoperiri sunt reprezentate de complexe de habitat medieval urban prin două niveluri: unul constând în opt locuințe (șase *extra muros* și două *intra muros*), complexe de locuire de suprafață, care poate fi încadrat în linii mari în secolul al XI-lea, suprapus de un altul, constând în 17 gropi menajere, cu formă circulară, cu diametre variabile între 0,90 și 2,00 m și adâncimi cuprinse între 1,00 și 1,80 m. Aceste complexe arheologice aparțin secolului al XIII-lea și afectează parțial atât primul nivel de locuire, cât și pe cel al necropolei. Principalele descoperiri de artefacte îl reprezintă fragmentele ceramice (oale, amfore, farfurii etc.), care se află în depozitul de tranzit al sitului.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Nufăru).

II. CARANSEBEȘ, jud. Caraș-Severin, Orașul Caransebeș – *Cetatea medievală*; MNIR; MJERG; Silviu Oța (responsabil științific, MNIR), Adrian Ardeț, Dimitrie Negrei (MJERG)

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: au fost identificarea unor eventuale structuri urbanistice din orașul medieval fortificat Caransebeș. Fiind prima cercetare sistematică în fortificație, practic am încercat să utilizăm hărțile medievale târzii și din perioada modernă pentru a putea să surprindem diferite structuri edilitare. Acestea s-au dovedit a fi relativ corecte, în special cel mai vechi plan al orașului fortificat.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: au fost identificate un drum din piatră (lat de 4,80 m), diferite pavaje și o rigolă. Zidul vestic (lat de 2,20 m) al micii fortificații din interiorul orașului, care apare pe planul din veacul al XVII-lea a fost identificat și cercetat. De asemenea, a fost cercetat și nivelul de distrugere din primul sfert al secolului al XVIII-lea. Au mai fost descoperite și cercetate parțial locuințe și locuințe-atelier destinate prelucrării fierului. Materialul recuperat a fost destul de divers și constă în special din ceramică, fier topit, lupe de fier, cuie, piroane, piese de harnașament, monede, cute, fragmente de pipe. Au fost descoperite și fragmente de olane și pietre tăiate. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: CCA 2018 (s.v. Caransebeș).

E. ARHEOLOGIA SISTEMULUI TOTALITAR

I. NAZARCEA/GALEȘU (com. Poarta Albă, jud. Constanța), Proiectul: *O arheologie a represiei comuniste*. Cercetări ale coloniilor de muncă forțată de pe traseul Canalului Dunăre–Marea Neagră, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc; IAB; MNIR; Radu Al. Dragoman, Tiberiu Vasilescu (IAB), Sorin Oanță-Marghitu, Mihai Florea (MNIR).

PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE CERCETĂRILOR DIN CAMPANIA 2017: cercetări de suprafață în coloniile de muncă forțată de la Galeșu și Peninsula.

PRINCIPALELE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN CAMPANIA 2017: documentarea fotografică a ruinelor de construcții de la Peninsula; completarea planului general al coloniei de la Galeșu.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE GENERALE: Dragoman *et alii* 2016.

*

**

LISTĂ ABREVIERI INSTITUȚII

CNMCDT	Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Târgoviște
IAB	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București
IAIAC	Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca
MCDR	Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva
MDJC	Muzeul „Dunării de Jos”, Călărași
MINAC	Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța
MJI	Muzeul Județean Ialomița, Slobozia
MJIAP	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Ploiești
MJT	Muzeul Județean Teleorman, Alexandria
MJTAG	Muzeul Județean „Teohari Antonescu, Giurgiu
MMB	Muzeul Municipiului București
MNIR	Muzeul Național de Istorie a României, București
UAIC	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
UBB	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
UB-FI	Universitatea din București, Facultatea de Istorie
UVT	Universitatea „Valahia”, Târgoviște
UAUIM	Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București
MJERG	Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș

BIBLIOGRAFIE

- Bem 2017 C. Bem, Despre *Microzona Bucșani* și ansamblul de situri Bucșani *Pădure* (precizări necesare), *Studii de Preistorie* 14, București, 2017
- Bem 2000–2001 C. Bem, Noi propuneri pentru schiță cronologică a eneoliticului românesc, *Pontica* 33–34, Constanța, 2000–2001, p. 25–121
- Borș *et alii* 2013 C. Borș, L. Irimuș, V. Rumeș, S. Dobrotă, C. Rișcuța, Un nou sit de tip Basarabi. Raport arheologic preliminar asupra cercetărilor arheologice preventive de la Tărtăria – Podu Tărtăriei vest (campania 2012), *CA*, XX, 2013, p. 9–102
- Borș *et alii* 2017 C. Borș, L. Rumeș-Irimuș, V. Rumeș-Irimuș, M. Voicu, A.
- Cerneș, Vlad 2015 C. Cerneș, F. Vlad, Contribuții la cunoașterea prelucrării pieilor de animale în cadrul comunităților culturii Cernavoda I. Așezarea de la Săveni-La Movile, com. Săveni, jud. Ialomița, *Arheovest* III, Timișoara, 2015, p. 195–204
- Dragoman *et alii* 2016 R. Al. Dragoman, S. Oanță-Marghitu, T. Vasilescu, M. Florea, C. Nicolae, Archaeology, memory and history: the communist-era ruins at Galeșu/Nazarcea (on the Danube-Black Sea Canal trail), *Caiete ARA* 7, 2016, p. 17–41
- Popovici *et alii* 2016 D. N. Popovici, Bernard Randoin, A. Ilie, Constantin Haită, Adrian Bălășescu, Valentin Radu, Monica Mărgărit, Programul de colaborare româno-francez de la Hîrșova-tell jud. Constanța. Campania 2016, *CA*, XXIII, 2016, p. 17–47
- Teodor, Dumitrașcu, Ștefan 2017 E.S. Teodor, E. Dumitrașcu, D. Ștefan, Archaeological excavations at the roman fort băneasa in the summer 2017, *CA*, XXIV, 2017, p. 83–98



A.I. Bordușani–Popină



A.II. Bucșani



A.III. Hırşova-tell



A.IV. Sultana-Malul Roşu



A.V. Vitănești–Măgurice



B. Tărtăria–Podul Tărtăriei vest



C.I. Băneasa—castru



C.II. Capidava. Sectorul VII



C.III. *Histria*. Sectorul Poarta Mare–Turnul Mare



C.IV. Mălăiești – *castru*



C.V. Micia



C.VI. Ostrov
(*Durostorum*)
ferma 4



C.VII. *Ulpia Traiana Sarmizegetusa*



D.I. Nufăru, punctul „Trecere Bac”



D.II. Caransebeș
Cetatea Medievală



E. Nazarcea/Galeșu

DISEMINAREA CERCETĂRII ÎN MEDIUL ACADEMIC (2017)

A. CĂRȚI DE AUTOR

- Andra Samson, *Catalogul colecției de cahle și ceramică decorativă din Muzeul Național de Istorie a României*, București, 2017, Editura Magic Print, Onești, ISBN 978-606-622-333-1

B. CĂRȚI ÎN COLABORARE

- Ioan C. Oprea, **Alexandru Rațiu**, *Capidava II. Building C1 – Contributions to the history of annona militaris in the 6th century*, Cluj-Napoca, 2017, Editura Mega, ISBN 978-606-543-912-2
- **Ovidiu Țentea**, Florian Matei-Popescu, *Frontiers of the Roman Empire. Between Dacia and Moesia Inferior. The Roman forts in Muntenia under Trajan*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2017, ISBN 978-606-543-798-2

C. VOLUME EDITATE/COORDONATE/CATALOAGE DE EXPOZIȚII

- Ovidiu Țentea, Alexandru Rațiu, *Sarmizegetusa. Începuturile Daciei romane – Catalogul expoziției*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2017, ISBN 978-606-543-854-5

D. ARTICOLE PUBLICATE ÎN VOLUME APĂRUTE ÎN STRĂINĂTATE

- **Cătălin Bem**, Andrei Asăndulesei, **Constatntin Haită**, A Chalcolithic tell from the Neajlov river basin. Petru Rareș (Giurgiu County, Romania), în Dragomir N. Popovici, Adrian Bălășescu, Constantin Haită, Valentin Radu (eds), *Actes of International Conference the archaeology of wetlands, the landscape, the man and his environment: Danube Valley in Prehistory*, National Museum of Romania History, 15–16 June 2016, Bucharest, BAR IS (in press)
- **Corina Borș**, Luciana Rumeaga-Irimuş, Contexte arheologice cu ceramică de tip Basarabi spartă pe loc din situl hallstattian Tărtăria – Podu Tărtăriei vest (jud. Alba), în vol. *ArheoVest Symposium: Interdisciplinarity in Archaeology and History, Fifth edition: In Honorem Prof. Univ. Emerit Doinea Benea*, 2017, JATEPress Kiadó, Szeged, p. 275–303
- **Cătălin Lazăr**, Monica Mărgărit, **Valentin Radu**, Between dominant ideologies and techno-economical constraints: the Spondylus ornaments from Balkans in the 5th millennium BC, in BAR volume *West and East: Technology and knowledge circulation – Idiosyncrasy of dominant Ideologies in pre and early history?* (in press)
- Vasile Oprea, Theodor Ignat, **Cătălin Lazăr**, Human shaped pottery from Sultana-Malu Roșu tell settlement, în Heiner Schwarzberg, Valeska Becker (eds.), *Bodies Of Clay – On Prehistoric Humanized Pottery. Proceedings of the Session at the 19th EAA Annual Meeting at Pilsen, 5th September 2013*, Oxbow Books, Oxford, 2017, p. 191–212
- **Cătălin Lazăr**, Ionela Crăciunescu, Gabriela Vasile, **Mihai Florea**, Children's Burials in the Eneolithic Cemetery of Sultana-Malu Rosu, Romania, în Eileen Murphy, Mélie Le Roy (eds.), *Children, Death and Burial: Archaeological Discourses*, Edition: Childhood in the Past, vol. 5, Oxbow Books, Oxford, 2017, p. 57–76
- **Sorin Oanță-Marghitu**, Rézkor aranytárgyak, in **Rodica Oanță-Marghitu**, Dani János, *Ősi arany-és ezüstkincsek Romániából*, Debrecen, 2017, p. 14–17
- Monica Mărgărit, **Dragomir N. Popovici**, **Valentin Radu**, Cătălina Cernea, The experiment in the service of archaeology. Pieces of osseous materials processed in the experimental workshop developed on the archaeological site from Bordușani-Popină (Romania), în Alonso Rodrigo, Javier Baena, David Canales (eds.), *Playing with the time. Experimental archaeology and the study of the past*, Servicio de Publicaciones de la Universidad Autonoma de Madrid, Estrugal, 2017, p. 67–72
- Emmanuelle Vila, Adrian Bălășescu, **Valentin Radu**, Ruben Badalyan, Christine Chataigner, Neolithic subsistence economy in the plain of Ararat: preliminary comparative analysis of the faunal remains from Aratashen and Khaturk-Aknashen (Armenia), în Marjan Mashkour, Mark Beech (eds.), *Archaeozoology of the Near East, 9 – In honour of Hans-Peter Uerpmann and Francois Poplin*,

Proceedings of the 9th conference of the ASWA (AA) Working Group – the Archaeozoology of South West Asia and Adjacent Areas – Al Ain, Abu Dhabi Emirate, United Arab Emirates, Oxbow Books, Oxford & Philadelphia, 2017, p. 98–111

- Florian Matei-Popescu, **Ovidiu Țentea**, I primi insediamenti romani nella Dacia: il contributo dell'esercito, în Claudia Parisi Presicce, Marina Milella, Simone Pastor, Lucrezia Ungara; *Traiano Costruire L'Impero, creare l'Europa*, Roma, 2017, p. 163–168

E. ARTICOLE (CAPITOLE) PUBLICATE ÎN VOLUME APĂRUTE ÎN ROMÂNIA

- **Corina Borș**, Cristiana Tătaru, Podoabe din tezaurul de la Sarasău în colecțiile MNIR, în vol. *Capodopere din patrimoniul MNIR*, București, 2017, p. 8–31
- Irina Achim, **Corina Borș**, Grigore G. Tocilescu – a pioneer of Romanian archaeology in a European perspective, în Csaba Szabó, Viorica Rusu-Bolindeț, Gabriel T. Rustoiu, Mihai Gligor (eds.), *Adalbert Cserni and his Contemporaries. The Pioneers of Archaeology in Alba Iulia and Beyond*, Cluj-Napoca, 2017, p. 61–90
- Adrian Bălășescu, Adina Boroneanț, **Valentin Radu**, Animal exploitation at the Mesolithic site of Răzvrata, Romania, în Monica Mărgărit, Adina Boroneanț (eds.), *From hunter-gatherers to farmers. Human adaptations at the end of the Pleistocene and the first part of the Holocene, Papers in Honour of Clive Bonsall*, Târgoviște, 2017, p. 65–80
- **Sorin Oanță-Marghitu**, **E. Dumitrașcu**, Silviu Ene, Adrian Bălășescu, Gabriel Vasile, Sorin Cleșiu, Florentin Munteanu, Funeral and domestic in the second Iron Age settlement at București-Băneasa, *Strada Gârlei*, în Florin Gogâltan, Sorin Ailincăi (eds.), *Settlements of Life and Death. Studies from Prehistory to Middle Ages. Proceedings of an International Colloquium, Tulcea, 25th–28th of May 2016*, Cluj-Napoca, 2016, p. 273–312
- **Silviu Oța**, Liana Oța, Burials outside the Cemeteries Found in Piua Petri (Orașul de Floci), Commune of Giurgeni, Ialomița County, în Florin Gogâltan, Sorin Ailincăi (eds.), *Settlements of Life and Death. Studies from Prehistory to Middle Ages. Proceedings of an International Colloquium, Tulcea, 25th–28th of May 2016*, Cluj-Napoca, 2016, p. 387–415
- **Silviu Oța**, Burials with belts. Rank insignia or dress accessories (12th–15th centuries A.D.), în Ioan Țiplic, Maria Crângaci Țiplic (eds.), *ArhIn, I. Medieval Changing Landscape. Settlements, Monasteries and Fortifications*, p. 43–61
- **Alexandru Rațiu**, *Venus Pudica pe o furcă de tors descoperită la Capidava*, în vol. *Capodopere din patrimoniul MNIR*, 2017, București, p. 32–37

F. ARTICOLE PUBLICATE ÎN PERIODICE STRĂINE

- Luminița Ghervase, Ioana Maria Cortea, Roxana Rădvan, Corina Borș, Non-destructive spectroscopic investigation of artefacts from middle Hallstatt period—case study of a stone bead from Tărtăria I hoard, Romania, *Archaeological and Anthropological Sciences*, April 2017, (doi 10.1007/s12520-017-0502-9)
- **Cătălin Lazăr**, Monica Mărgărit, **Valentin Radu**, Evidence for the production and use of Lithoglyphus naticoides beads in Europe during the Holocene: the case of Sultana-Malu Roșu site (Romania), 2017, *Quaternary International, The Journal of the International Union for Quaternary Research* (doi.org/10.1016/j.quaint.2017.10.0331040-6182)
- Silviu Oța, Rings Made of Twisted Wire and their Imitations Found in Transilvania, Crișana and Dobruđa (10th–12th centuries), *Konstantinove Listy*, Nitra, 10, 2, 2017, p. 98–113
- **Silviu Oța**, Bar bracelets discovered on the romanian territory (X–XI centuries), *Гласник Српског археолошког друштва*, Beograd 33, 2017, p. 229–253
- **Silviu Oța**, recenzie, Mária Vargha, Hoards, Grave Goods, Jewellery: Objects in Hoards and in Burial Contexts during the Mongol Invasion of Central-Eastern Europe, *Archaeolingua Central European Archaeological Heritage Series 8*. Oxford: Archaeopress, 2015, ISBN: 978-1-78491-202-4. doi:10.1086/693915, *Speculum*, Chicago, 92/4 (October 2017), p. 1263–1265

- Monica Margarit, **Valentin Radu**, Adina Boroneant, Clive Bonsal, Experimental studies of personal ornaments from the Iron Gates Mesolithic, *Archaeological and Anthropological Sciences*, 2017, DOI 10.1007/s12520-017-0522-5
- Monica Margarit, Pavel Mirea, **Valentin Radu**, Exploitation of aquatic resources for adornments and tools processing at Măgura "Buduiasca" ("Boldul lui Moș Ivănuș") Neolithic settlement (southern Romania), *Quaternary*, 2017, International doi.org/10.1016/j.quaint.2017.10.0321040-6182
- G. Gonzalez-Fortes, E.R. Jones, E. Lightfoot, C. Bonsall, **Cătălin Lazăr**, A. Grandal- D'Anglade, M. Dolores Garralda, L. Drak, A. Simalcik, A. Boroneanț, J.R.V. Romani, M.V. Rodríguez, P. Arias, R. Pinhasi, A. Manica, M. Hofreiter, Paleogenomic evidence for extensive mixing between Neolithic farmers and Mesolithic hunter-gatherers in the Lower Danube basin, *Current Biology*, 27, 2017, p. 1801–1810

G. ARTICOLE PUBLICATE ÎN PERIODICE ROMÂNEȘTI

- **Adela Bâltăc**, **Christina Știrbulescu**, Teracote din așezarea civilă omană de la Ostrov (Durostorum), jud. Constanța (III), *CA*, XXIV, 2017, p. 151–186
- **Cătălin Bem**, **Constantin Haită**, *Tell-ul Bucșani Pod* (Muntenia, România). Caracteristici tipologice și petrografice ale utilajului litic *șlefuit* din nivelul superior (Gumelnița B1), *Studii de Preistorie* 13, 2016, p. 63–127
- Corina Borș, Luciana Rumeș-Irimuș, Vlad Rumeș-Irimuș, Cercetări arheologice sistematice în cuprinsul sitului hallstattian Tărtaria – *Podu Tărtăriei* vest. Raport preliminar al campaniilor 2016–2017, *CA*, XXIV, 2017, p. 17–82
- **Cătălin Lazăr**, Pavel Mirea, Andrei Soficaru, Mihaela Culea, Date despre un mormânt eneolitic descoperit la Orbeasca de Sus (jud. Teleorman), *Buletinul Muzeului Județean Teleorman*, 9, 2017, p. 15–27
- Theodor Ignat, Florin Constantin, Roxana Bugoi, **Cătălin Lazăr**, Investigatii imagistice asupra unor piese de lut eneolitice, *Buletinul Muzeului Județean Teleorman*, 9, 2017, p. 35–45
- **Cătălin Lazăr**, Adrian Balășescu, Ionela Crăciunescu, Cristina Covataru, Mihaela Danu, Adelina Darie, Mădălina Dimache, Ovidiu Frujina, Mihaela Golea, **Constantin Haită**, Theodor Ignat, Bogdan Manea, Monica Mărgărit, Vasile Opreș, **Valentin Radu**, Dan Ștefan, Gabriel Vasile, Gumelnița: Then and Now. The research results of the 2017 fieldwork survey, *Studii de Preistorie*, 14, 2017, p. 129–143
- Vasile Opreș, Vasile Opreș, **Cătălin Lazăr**, Technological analysis of Boian-Vidra pottery from Sultana, *Studii de Preistorie*, 14, 2017, p. 15–25
- **Cătălina Mihaela Neagu**, **Ionuț Bocan**, Opațele romane de la Micia (I), *CA*, XXIV, 2017, p. 101–134
- Radu-Alexandru Dragoman, Alexandra Ion, **Sorin Oanță-Marghitu**, Nona Palincaș, Andrei Soficaru, Tiberiu Vasilescu, Archaeological report on the exhumation of Greek Catholic Bishop Vasile Aftenie (1899–1950), Bellu Catholic Cemetery, Bucharest, *Caiete ARA*, 8, 2017, p. 221–234
- Radu-Alexandru Dragoman, **Sorin Oanță-Marghitu**, Against capitalism: an unfinished archaeological manifesto, *Caiete ARA*, 8, 2017, p. 251–256
- **Silviu Oța**, Alexandra Comșa, Despre un mormânt descoperit la Pecica-Hăblău (Mănăstirea lui Ahtum), jud. Arad, *CA*, XXIV, 2017, p. 229–246
- **Silviu Oța**, Din nou despre atelierul de prelucrare a bronzului de la Piuia Petrii (Orașul de Floci). Notă, *Istros*, 22, 2016, p. 413–423
- **Silviu Oța**, **Andra Samson**, Several Observations on the Medieval Battle Knives Found on the Territory of Romania (The MNIR Collection), *Ziridava*, 30/2016, p. 189–210
- **Silviu Oța**, Elite locale și centre de putere în Banat (sfârșitul secolului al IX-lea – începutul secolului al XI-lea, *Acta Musei Porolisensis*, 38, 2016, p. 433–458
- **Eugen Paraschiv-Grigore**, Un sigiliu descoperit la Fântâna Mare, jud. Constanța, *SCIVA*, 68, 1–4, București, 2017 (sub tipar)
- **Eugen Paraschi-Grigore**, Un sigiliu de plumb al legiunii a XI-a Claudia, *CA*, XXIV, 2017, p. 187–190
- **Alexandru Rațiu**, Ioan Carol Opreș, Mihai Duca, Fine wares from the late Roman 'Principia' at Capidava (I), *CA*, XXIV, 2017, p. 209–227

- **Eugen S. Teodor, Emil Dumitrașcu**, Dan Ștefan, Archaeological diggings at the Roman fort Băneasa in the summer 2017, *CA*, XXIV, 2017, p. 83–98
- Oana Damian, **Mihai Vasile, Andra Samson**, O necropolă medio-bizantină cercetată la Nufăru, jud. Tulcea, punctul Trecere bac. Considerații arheologice preliminare, *MCA*, serie nouă, XIII, 2017, p. 89–128

H. PARTICIPĂRI LA CONFERINȚE/COLOCVII/SIMPOZIONANE ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE

- **Radian Andreescu, Katia Moldoveanu**, Sesiunea internațională anuală „Pontica” a Muzeului Național de Istorie și Arheologie, Constanța, 11–13 octombrie 2017, comunicare: *Pendantivul de aur de la Vitănești - Măgurice, jud. Teleorman în contextul prelucrării aurului eneolitic la Dunărea de Jos*
- **Adela Bâltâc**, Sixth international congress on Black Sea antiquities, The Greeks and Romans in the Black Sea and the Importance of the Pontic Region for the Graeco-Roman World (7th c BC–5th c AD): 20 years on (1997–2017), 18–22 September 2017, Constanța, poster: *New representations of the Thracian Hero discovered in the Great Gate-Great Tower sector of Histria*
- **Adela Bâltâc, Paul Damian**, Virgil Apostol, **Eugen Paraschiv-Grigore**, Sesiunea internațională anuală „Pontica” a Muzeului Național de Istorie și Arheologie, Constanța, 11–13 octombrie 2017, comunicare: *Histria. Sectorul Poarta Mare-Turul Mare. Noi date arheologice*
- **Adela Bâltâc, Paul Damian**, Virgil Apostol, **Eugen Paraschiv-Grigore**, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In Honorem Dragomir Nicolae Popovici, comunicare: *Așezarea romană de la Ostrov (Durostorum). Cercetări sistematice 1997–2017*
- **Cătălin Bem**, Andrei Asăndulesei, Adrian Bălășescu, **Irina Ene, Constantin Haită**, Tudor Hila, **Sorin Oanță-Marghitu**, Felix Tencariu, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In Honorem Dragomir Nicolae Popovici, comunicare: *Microzona Bucșani (jud. Giurgiu). Cercetări în ansamblul de situri Bucșani Pădure*
- **Cătălin Bem**, Andrei Asăndulesei, Mihai Dima, **Irina Ene**, Marius Ilie, Aurel Vîlcu, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In Honorem Dragomir Nicolae Popovici, comunicare: *Despre datarea unei necropole medievale. Bucșani Pădure-Școală (județul Giurgiu)*
- **Corina Borș**, Roxana Rădvan, Luminița Ghervase, *The 23rd Annual Meeting of The European Association of Archaeologists*, Maastricht – Limburg – The Netherlands, August 30th – September 3rd 2017, comunicare: *Optoelectronic Investigations on the bronze hoards from Tărtăria (Alba county, Romania)*
- Roxana Rădvan, Luminița Ghervase, **Corina Borș**, *The 23rd Annual Meeting of The European Association of Archaeologists*, Maastricht – Limburg – The Netherlands, August 30th – September 3rd 2017, comunicare: *From theory to practice: protecting an archaeological site. The case of the site Tărtăria – Podu Tărtăriei vest (Romania)*
- Mihaela Danu, **Constantin Haită**, Adrian Bălășescu, **Valentin Radu, Dragomir Popovici**, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In Honorem Dragomir Nicolae Popovici, comunicare: *From Chalcolithic to Bronze Age landscapes in Balta Ialomiței wetland: an bioarheological approach*
- Roxana Bugoi, Theodor Ignat, Marin Șeclăman, Anca Luca, Daniela Dimofte, **Cătălin Lazăr**, Florin Constantin, TECHNART 2017. Non-destructive and microanalytical techniques in art and cultural heritage, 2–6.05.2017, Bilbao, Spain, comunicare: *Multidisciplinary approach on prehistoric pottery from South-East Romania*
- Theodor Ignat, **Cătălin Lazăr**, Roxana Bugoi, Florin Constantin, The 2017 International Conference on Applications of Nuclear Techniques (CRETE 17), 11–17.06.2017, Crete, Grecia, comunicare: *Identifying the Chaîne Opératoire of Prehistoric Pottery Using Imaging Methods and Experimental Archaeology*
- **Cătălin Lazăr**, *The 23rd Annual Meeting of The European Association of Archaeologists*, Maastricht – Limburg – The Netherlands, August 30th – September 3rd 2017, comunicare: *Tracking the Neolithic fall: a look from the Balkans*

- Theodor Ignat, **Cătălin Lazăr**, *The 23rd Annual Meeting of The European Association of Archaeologists*, Maastricht – Limburg – The Netherlands, August 30th – September 3rd 2017, comunicare: *Thoughts about special dwellings from tell settlement proximity. Sultana-Malu Rosu, a case study*
- Theodor Ignat, **Cătălin Lazăr**, *The 23rd Annual Meeting of The European Association of Archaeologists*, Maastricht – Limburg – The Netherlands, August 30th – September 3rd 2017, comunicare: *Developing pottery making skills in local rural community of Sultana-Malu Roșu*
- Theodor Ignat, **Cătălin Lazăr**, EMAC 2017: European Meeting on Ancient Ceramics, 06–09.09.2017, Bordeaux, Franța, comunicare: *Technical aspects regarding the production of Gumelnita shallow, large plate-like vessels*
- Roxana Bugoi, Theodor Ignat, **Cătălin Lazăr**, Florin Constantin, EMAC 2017: European Meeting on Ancient Ceramics, 06–09.09.2017, Bordeaux, Franța, comunicare: *New insights into the chaîne opératoire of Eneolithic pottery using imagistic methods and experimental archaeology*
- **Cătălin Lazăr**, Theodor Ignat, Valentin Parnic, Vasile Opreș, Mihai Florea, Dan Ștefan, Sesiunea internațională anuală „Pontica” a Muzeului Național de Istorie și Arheologie, Constanța, 11–13 octombrie 2017, comunicare: *Date noi privind locuirile “off - tell” de la Sultana - Malu Roșu (România)*
- **Cătălin Lazăr**, Theodor Ignat, Mădălina Dimache, **Constantin Haită**, Adrian Bălășescu, **Valentin Radu**, Vasile Opreș, Mihaela Golea, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In *Honorem Dragomir Nicolae Popovici*, comunicare: *After 90 years: Gumelnița reloaded*
- Radu-Alexandru Dragoman, **Sorin Oanță-Marghitu**, Tiberiu Vasilescu, Conferința internațională Ottoman Archaeology in Romania. Challenges. Realities. Perspectives, organizată în perioada 20–21 octombrie 2017 la Facultatea de Istorie, Universitatea București, comunicare: *Material Ottoman Legacy, Commemoration and Politics of Heritage: the Muslim Cemetery at Lanurile (Dobruja, Romania)*
- **Silviu Oța**, Adrian Ardeț, Dimitrie Negrei, Sesiunea internațională *In Memoriam C. Daicoviciu*, ediția XLIII, *Border in History from Antiquity to Contemporary Times*, 22–24.02.2017, comunicare: *Archaeological Research on Medieval Monuments in Town Caransebeș*
- **Silviu Oța**, The International scientific conference Changes in the northern part of the Middle Danube region and its vicinity at the turn of Antiquity and the Middle Ages (22–29.04.2017), Constantine the Philosopher University, Nitra, comunicare: *Rings made of twisted and interwoven wire and their imitations found in Transylvania, Crișana, Banat and Dobruja (11th–12th centuries)*
- **Eugen Paraschiv-Grigore**, Sesiunea internațională anuală „Pontica” a Muzeului Național de Istorie și Arheologie, Constanța, 11–13 octombrie 2017, comunicare: *Sigilii cu monogramă descoperite în Dobrogea*
- **Eugen Paraschiv-Grigore**, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In *Honorem Dragomir Nicolae Popovici*, comunicare: *Sigilii din nordul Dobrogei*
- **Eugen Paraschiv-Grigore**, Ioana Paraschiv-Grigore, The International Symposium on the Port Cities of the Aegean World: Coins, Seals and Weights 1–2 November 2017, İzmir/Manisa, comunicare: *Commercial lead seals from Smyrna discovered in Scythia Minor*
- **Valentin Radu**, Monica Mărgărit, Ioana Daniela Dulama, Valentina Voinea, Sesiunea internațională anuală „Pontica” a Muzeului Național de Istorie și Arheologie, Constanța, 11–13 octombrie 2017, comunicare: *Prelucrarea carapeei de Testudo graeca (țestoasă de stepă) în așezarea Hamangia de la Cheia*
- **Valenti Radu**, Adrian Bălășescu, **Cătălin Lazăr**, The 10th Experimental Archaeology Conference (#EAC10), 20–23.04.2017, Leiden, Olanda, comunicare: *The freshwater bivalves and the Eneolithic community from Sultana-Malu Roșu site (5th millennium BC, Romania). Experimental researches*
- Adrian Bălășescu, **Valentin Radu**, Sesiunea internațională anuală „Pontica” a Muzeului Național de Istorie și Arheologie, Constanța, 11–13 octombrie 2017, comunicare: *Considerații arheozoologice despre cultura Hamangia*
- **Valentin Radu**, Adrian Bălășescu, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In *Honorem Dragomir Nicolae Popovici*, comunicare: *Archaeozoology in Romania*

- Adrian Bălășescu, **Valentin Radu**, Sesiune Științifică Internațională, Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In *Honorem Dragomir Nicolae Popovici*, comunicare: *Considérations sur l'exploitation des animaux à Săveni-La Movile (culture Cernavodă I)*
- Cristian Micu, Laurent Carozza, Noëlle Provenzano, Adrian Bălășescu, **Valentin Radu**, Florian Mihail, Albane Burens, Mihaela Danu, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In *Honorem Dragomir Nicolae Popovici*, comunicare: *Les tells sont-ils un miroir de la paléo-biodiversité et de trajectoires économiques? Un regard croisé entre Taraschina et Luncavita*
- **Alexandru Rațiu**, Raluca Moței (Popescu), Sesiunea internațională anuală „Pontica” a Muzeului Național de Istorie și Arheologie, Constanța, 11–13 octombrie 2017, comunicare: *Noi cercetări privind principia de epocă romană târzie de la Capidava. Considerații preliminare*
- Monica Mărgărit, Adina Boroneanț, **Valentin Radu**, Clive Bonsal, *The 23rd Annual Meeting of The European Association of Archaeologists*, Maastricht – Limburg – The Netherlands, August 30th – September 3rd 2017, comunicare: Scientific approaches to the study of ornaments I, Mesolithic adornments in the Iron Gates
- **Valentin Radu**, Alexandra Țârlea, Valentin Bottez, Sixth international congress on Black Sea antiquities, The Greeks and Romans in the Black Sea and the Importance of the Pontic Region for the Graeco-Roman World (7th c BC–5th c AD): 20 years on (1997–2017), 18–22 September 2017, Constanța, poster: *The faunal assemblage from Histria, Acropolis Centre-South sector: the archaeozoological data*
- Oana Damian, **Mihai Vasile**, **Andra Samson**, Sesiunea internațională anuală „Pontica” a Muzeului Național de Istorie și Arheologie, Constanța, 11–13 octombrie 2017, comunicare: *Cetatea bizantină de la Nufăru, jud. Tulcea. Structuri de locuire cercetate în punctul “Trecere bac”*
- Oana Damian, **Mihai Vasile**, **Andra Samson**, Sesiune științifică internațională: Arheologia românească după 1990. Evoluții și rezultate, Slobozia – Călărași, 9–11 noiembrie 2017, In *Honorem Dragomir Nicolae Popovici*, comunicare: *Arheologie într-un sit suprapus. Cercetări pluridisciplinare în cetatea bizantină de la Nufăru, jud. Tulcea, zona extra muros est*
- **Mihaela Simion**, **Corina Borș**, Sesiunea internațională *In Memoriam C. Daicoviciu*. Ediția XLIII, *Border in History from Antiquity to Contemporary Times*, 22–24.02.2017, comunicare: *Alburnus Maior – the living, working, praying ... dieing boundaries. A study on outlining the archaeological site*
- **Mihaela Simion**, Vlad Neacșu, A. Gheorghe, EMAC 2017: European Meeting on Ancient Ceramics, 06–09.09.2017, Bordeaux, Franța, comunicare: *Romans: between luxury and need. A statistical analysis on the elemental composition of the ceramics from the Tărtăria II archaeological site (Transylvania, Romania)*

I. PARTICIPĂRI LA CONFERINȚE/SESIUNI ȘTIINȚIFICE NAȚIONALE

- **Radian Andreescu**, **Katia Moldoveanu**, **Mihai Florea**, Adrian Bălășescu, **Valentin Radu**, **Constantin Haită**, Pavel Mirea, Ionuț Torcică, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Cercetările arheologice de la Vitănești-Măgurice, jud. Teleorman. Nivelul Gumelnița B1*
- **Adela Băltăc**, **Paul Damian**, **Eugen Paraschiv-Grigore**, Virgil Apostol, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Durostorum, com. Ostrov (jud. Constanța), Punctul ferma 4*
- **Adela Băltăc**, **Paul Damian**, **Eugen Paraschiv-Grigore**, Virgil Apostol, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Histria. Sectorul Poarta Mare-Turnul Mare*
- **Corina Borș**, Luciana Rumega-Irimuș, Vlad Rumega-Irimuș, Sesiunea anuală de comunicări științifice „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, 29–31 martie 2017, comunicare: *Noi date despre situl preistoric Aurel Vlaicu – Obreza (jud. Hunedoara)*
- **Corina Borș**, Luciana Rumega-Irimuș, Vlad Rumega-Irimuș, Andrei Asăndulesei, Felix Tencariu, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Noi date despre situl hallstattian Tărtăria – Podu Tărtăriei vest. Cercetări din campania 2016*

- **Corina Borș**, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Sistemul legislativ actual pentru protejarea patrimoniului arheologic. Istoric, evoluții, perspective*
- **Corina Borș**, Simpozionul științific cu participare internațională „Noi perspective asupra depozitelor de bronzuri din Transilvania / New perspectives on the bronze hoards from Transylvania”, Muzeul Național de Istorie a României & Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, 17–19 august 2017, organizat în cadrul proiectului de cercetare PILOT, comunicare: *Depozitele de obiecte de bronz și fier Tărtăria I și II în contextul depunerilor de tip Bălvănești-Vinț*
- **Corina Borș**, Simpozionul de Cercetări Arheologice și Numismatice, ediția III-a, Muzeul Municipiului București & Muzeul Național de Istorie a României, București, 14–16 septembrie 2017, comunicare: *Considerații despre piesele de harnașament din depozitul Tărtăria I*
- **Corina Borș**, Luciana Rumega-Irimuş, Conferința Națională „Oltenia. Interferențe culturale”, ediția a VII-a, Muzeul Olteniei, Craiova, 27–29 septembrie 2017, comunicare: *Considerații preliminare despre ceramica de tip Basarabi descoperită la Tărtăria – Podu Tărtăriei vest*
- **Corina Borș**, Luciana Rumega-Irimuş, Simpozion „ArheoVest” Interdisciplinaritate în Arheologie și Istorie – ediția a V-a: *In Honorem Prof. Univ. Emerit Doina Benea*, Asociația ArheoVest, Timișoara, 25 noiembrie 2017, comunicare: *Contexte arheologice cu ceramică de tip Basarabi spartă pe loc din situl hallstattian Tărtăria – Podu Tărtăriei vest (jud. Alba)*
- **Emil Dumitrașcu**, Conferința „Oltenia, interferențe culturale”, ediția a VII-a, Muzeul Olteniei, Craiova, 27–29 septembrie 2017, comunicarea: *Rit și ritual funerar în Dacia romană*
- **Cătălin Lazăr**, Theodor Ignat, **Emil Dumitrașcu**, Vasile Opris, Ionela Crăciuneascu, **Mihai Florea**, **Mădălina Voicu**, Sesiunea anuală de comunicări științifice „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, 29–31 martie 2017, comunicare: *Considerații privind locuirile „off-tell” din cadrul culturii Gumelnița. Studiu de caz: Sultana-Malu Roșu*
- Mihaela Golea, **Valentin Radu**, Adrian Bălășescu, **Cătălin Lazăr**, Sesiunea anuală de comunicări științifice „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, 29–31 martie 2017, comunicare: *Procedee de prelucrare a datelor și materialelor rezultate în urma procedeelelor de flotare și triere. Studiu de caz: Sultana-Malu Roșu*
- Theodor Ignat, Roxana Bugoi, Florin Constantin, **Cătălin Lazăr**, Sesiunea anuală de comunicări științifice „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, 29–31 martie 2017, comunicare: *Identificarea metodelor de producere a ceramicii preistorice cu ajutorul investigațiilor imagistice și a arheologiei experimentale. Studiu de caz: Sultana-Malu Roșu*
- **Cătălin Lazăr**, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Situl eneolitic Sultana – Malu Roșu. Rezultatele campaniei 2016*
- **Cătălin Lazăr**, Theodor Ignat, Vasile Opris, **Mădălina Voicu**, Ionela Crăciunescu, Mihaela Golea, Adelina Darie, Cristina Covătaru, Ovidiu Frujină, Bogdan Manea, **Mihai Florea**, Simpozionul de Cercetări Arheologice și Numismatice, ediția III-a, Muzeul Municipiului București & Muzeul Național de Istorie a României, București, 14–16 septembrie 2017, comunicare: *Considerații generale privind gestionarea și utilizarea spațiului de către comunitățile umane din eneolitic. Studiu de caz – Sultana-Malu Roșu*
- **Cătălin Lazăr**, Mihai Florea, **Constantin Haită**, **Valentin Radu**, Adrian Bălășescu, Mihaela Golea, Theodor Ignat, Vasile Opris, Adelina Darie, Mădălina Dimache, A XVII-a Sesiune Națională de Comunicări Științifice: Milenii teaurizate. Creație și spiritualitate, 16-18.11.2017, Buzău, Muzeul Județean Buzău, comunicare: *Date noi privind asezarea de tip tell de la Gumelnița, jud. Călărași*
- **Siviu Oța**, Adrian Ardeț, Dimitrie Negrei, Sesiunea Muzeului Județean Suceava: *Bucovina file de istorie*, ediția XIX-a, 23–24 noiembrie 2017, comunicare: *Cercetările arheologice în interiorul orașului medieval Caransebeș (campania iulie, septembrie – octombrie 2017)*
- **Siviu Oța**, Liana Oța, Sesiunea Muzeului Banatului: Politics and Society in the Central and South-Eastern Europe (14th–16th centuries), Timișoara, 25–27.10.2017, comunicare: *Ceramica din cetatea de la Carașova-Grad (jud. Caraș-Severin). Repartiție spațială, forme și cronologie (secolele XIV–XVI)*

- **Siviu Oța**, Sesiunea: Arheologia mileniului I p. Chr., ediția a XVI-a, Ploiești, 24–25.08.2017, comunicare: *Inele decorate cu figuri antropomorfe (secolele XI–XII)*
- **Siviu Oța**, Ernest Oberländer Târnoaveanu, Sesiunea anuală de comunicări științifice „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, 29–31 martie 2017, comunicare: *Date preliminare asupra tezaurului de podoabe medievale descoperit în Pădurea Cernica (jud. Ilfov)*
- **Siviu Oța**, Adrian Ardeț, Dimitrie Negrei, Simpozionul de Cercetări Arheologice și Numismatice, ediția III-a, Muzeul Municipiului București & Muzeul Național de Istorie a României, București, 14–16 septembrie 2017, comunicare: *Cercetări arheologice în orașul medieval Caransebeș (jud. Caraș-Severin)*
- **Dragomir Nicolae Popovici**, Cătălina Cernea, Ioan Cernău, Adrian Bălășescu, **Valentin Radu**, **Constantin Haită**, Monica Mărgărit, Loredana Niță, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Șantierul arheologic Bordușani – Popină, jud. Ialomița. Campania 2016*
- **Dragomir Nicolae Popovici**, Bernard Randoin, Ana Ilie, **Constantin Haită**, Adrian Bălășescu, **Valentin Radu**, Loredana Niță, Monica Mărgărit, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Programul de colaborare româno-francez. Șantierul arheologic Hârșova-tell, jud. Constanța. Campania 2016*
- **Valentin Radu**, Monica Mărgărit, Ioana Daniela Dulama, Valentina Mihaela Voinea, Adina Boroneanț, Sesiunea anuală de comunicări științifice „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, 29–31 martie 2017, comunicare: *Prelucrarea carapacei țestoasei de stepă (Testudo graeca) în preistorie. Studii de caz de la Icoana (mileniul 8 BC) și Cheia (mileniul 5 BC)*
- **Alexandru Rațiu**, Ioan C. Opriș, Mihai Duca, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Capidava 2016. Edificiul cu absidă din sectorul VII intra muros*
- **Alexandru Rațiu**, Ioan C. Opriș, Simpozionul de Cercetări Arheologice și Numismatice, ediția III-a, Muzeul Municipiului București & Muzeul Național de Istorie a României, București, 14–16 septembrie 2017, comunicare: *O clădire cu funcție oficială în sectorul VII de la Capidava. Observații preliminare*
- **Alexandru Rațiu**, Ioan C. Opriș, Colocviul Limes Forum VI, Cluj-Napoca, 28–29 noiembrie 2017, comunicare: *Questura Iustiniana exercitus. Annona mitaris pentru limes-ul dunărean în secolul VI p. Chr.*
- **Alexandru Rațiu**, Ioan C. Opriș, Ioana Manea, Colocviul Limes Forum VI, Cluj-Napoca, 28–29 noiembrie 2017, comunicare: *Capidava în epoca Principatului. Cercetări recente în castru și băile romane*
- **Mihaela Simion**, Colocviului: Biografie, Prosopografie, Genealogie. Chestiuni de și studii de caz din Antichitate până în prezent, Iași, comunicarea: *Călăuza -Eros de la Alburnus Maior: Devoțiune sau asumarea de identitate?*
- **Mihaela Simion**, **Decebal Vleja**, Conferința Națională „Oltenia. Interferențe culturale”, ediția a VII-a, Muzeul Olteniei, Craiova, 27–29 septembrie 2017, comunicare: *La granița imperiului – Oamenii, zei și viața de zi cu zi la Micia (Mintia, jud. Hunedoara)*
- **Eugen S. Teodor**, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Castru de la Băneasa (jud. Teleorman), campania 2017*
- **Ovidiu Țentea**, **Alexandru Rațiu**, Norbert Szeredai, Andrei Cîmpeanu, Bianca Olteanu, Șerban Micu, Colocviul Limes Forum VI, Cluj-Napoca, 28–29 noiembrie 2017, comunicare: *Cercetări arheologice în barăile castrului roman de la Mălăiești*
- **Ovidiu Țentea**, Simpozionul de Cercetări Arheologice și Numismatice, ediția III-a, Muzeul Municipiului București & Muzeul Național de Istorie a României, București, 14–16 septembrie 2017, comunicare: *Băi și îmbăiere din Dacia în timpul lui Traian*
- **Ovidiu Țentea** Conferința Națională „Oltenia. Interferențe culturale”, ediția a VII-a, Muzeul Olteniei, Craiova, 27–29 septembrie 2017, comunicare: *Principalele rezultate ale cercetărilor frontierelor romane în cadrul Programului Național LIMES – sectorul sudic – 2016*
- **Ovidiu Țentea**, Colocviul național de arheologie, ediția a V-a, Dacia în contextul crizei de la mijlocul secolului al III-lea d. Hr., Turda, 3–4 noiembrie 2017, comunicarea: *Observații privind atestările în provinciile dunărene ale trupelor recrutate din Orient în secolul al III-lea*

- **Ovidiu Țentea**, A XLVIII-a ediție a Sesiunii Naționale de comunicări științifice „Ecosinteze și etnosinteze carpatine”, 12–13 octombrie 2017, Muzeul Județean de Istorie Argeș, Pitești, comunicare: *Observații privind impactul armatei romane asupra teritoriului sud-carpatic în prima parte a secolului II p.Chr.*
- **Ovidiu Țentea**, Colocviul Limes Forum VI, Cluj-Napoca, 28–29 noiembrie 2017, comunicare: *Cercetări arheologice în barăcile castrului roman de la Mălăiești*
- **Ovidiu Țentea**, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Sarmizegetusa, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara [Ulpia Traiana Sarmizegetusa]. Templul zeilor palmyreni*, Sesiunea națională de rapoarte arheologice, București 2017
- **Ovidiu Țentea, Alexandru Rațiu**, Andrei Cîmpeanu, Mihai Duca, Raluca Sidon, Bianca Olteanu, Șerban Micu, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Castrul Mălăiești, campania 2016*
- **Ovidiu Țentea**, Florian Matei-Popescu, Ioan C. Opreș, **Alexandru Rațiu**, Andrei Cîmpeanu, Mihai Duca, Raluca Sidon, Daniel Costea, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51-a), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Programul Național LIMES – 2016 – sector MNIR*
- Laurent Carozza, Cristi Micu, Mihaela Danu, Erwan Messenger, Florian Mihail, Sylvie Philibert, Robin Furestier, Jean-Michel Carozza, Sorin Ailincăi, Albane Burens, Adrian Balasescu, **Valentin Radu, Constantin Haită**, Tiberiu Groparu, François Leveque, Cătălin Mihail, Noelle Provenzano, Philippe Valette, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Cercetări arheologice interdisciplinare la Taraschina*
- Valentina Voinea, Bartłomiej Szmoniewski, Aurel Mototolea, Adrian Bălășescu, **Valentin Radu, Constantin Haită**, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice (ediția 51), București, 24–27 mai 2017, comunicare: *Așezarea Hamangia III de la Cheia (com. Grădina, jud. Constanța)*

ALTE CONFERINȚE PUBLICE SUSȚINUTE DE ARHEOLOGI DIN CADRUL MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI

- Comunicare la Institutul de Arheologie al Academiei Slovace, Nitra: *The jewelry of Byzantine influence in Transylvania and Crișana (10th–13th Centuries)*, susținută de Silviu Oța
- Comunicarea *Cercetarea interdisciplinară în arheologie. Studii de caz: Sultana-Malu Roșu*, la Facultatea de Istorie, Centru de Istorie Comparată a Societății Antice, Universitatea din București, 2 iunie 2017, **Cătălin Lazăr, Mihai Florea, Constantin Haită, Valentin Radu**, Adrian Bălășescu, Mihaela Golea, Theodor Ignat, Vasile Opreș, Adelina Darie, Ioana Crăciunescu, Monica Mărgărit

ALTE SESIUNI ȘTIINȚIFICE ORGANIZATE DE ARHEOLOGI DIN CADRUL MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI

I. SESIUNEA NAȚIONALĂ DE RAPOARTE ARHEOLOGICE, EDIȚIA 51-A

În perioada 24–27 mai 2017, la București, sub egida Ministerului Culturii și Identității Naționale, s-a desfășurat cea de-a 51-a ediție a Sesiunii Naționale de Rapoarte Arheologice. Această reuniune științifică este organizată, în parteneriat, de Muzeul Național de Istorie a României și Muzeul Municipiului București.

Au fost prezentate peste 100 de comunicări științifice având ca temă rezultatele cercetărilor arheologice efectuate în campania anului 2016. Au participa peste 170 de arheologi, din țară și străinătate. Comunicările au fost prezentate în cadrul a patru secțiuni tematice: Preistorie, Epoca fierului, Antichitate, Migrații târzii și Epoca medievală.

Cu acest prilej au fost organizate o serie de evenimente publice, după cum urmează:

- conferința publică „Sarmizegetusa – începuturile Daciei romane” susținută de prof. univ. dr. Ioan Piso;
- prezentarea expozitiei „Sarmizegetusa – începuturile Daciei romane” realizată de dr. Ovidiu Țentea;
- Comunicările științifice s-au realizat în cadrul celor patru secțiuni tematice, fiind urmate de o masă rotundă cu tema „Protejarea patrimoniului arheologic între discurs și practică. Unde suntem în materie de legislație?”.

- Excursia documentară a fost realizată la siturile Târgșor și Mălăiești (jud. Prahova), precum și la Muzeul de Artă Populară „Prof. Dr. Nicolae Minovici” („Vila Minovici”) – Muzeul Municipiului București.



II. SIMPOZIONUL DE CERCETĂRI ARHEOLOGICE ȘI NUMISMATICE, EDIȚIA III-A

În perioada 14–16 septembrie 2017, în colaborare cu Muzeul Municipiului București și Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, Muzeul Național de Istorie a României, a organizat sesiunea științifică *Cercetări Arheologice și Numismatice*, desfășurată la sediul Palatul Șutu.

Prezentările au fost susținute pe două secțiuni, Arheologie și Numismatică, iar la acestea au participat numeroși specialiști în domeniu, fiind susținute o serie de comunicări de interes larg.



PROIECTE DE CERCETARE

I. Tehnologie interdisciplinară de investigare a patrimoniului arheologic. Studiu de caz: Tronsonul premontan al *Limes Transalutani* (acronim *Limes Transalutani*). Proiect de tip Parteneriat, finanțat de UEFISCDI.

INSTITUȚIE COORDONATOARE: Muzeul Național de Istorie a României.

PARTENERI: Vector Studio Srl, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București.

COORDONATOR: Eugen S. Teodor (esteo@mnir.ro);

MEMBRII MNIR: Constantin Haită, Alexandru Bădescu, Mihai Florea.

PERIOADĂ DE DESFĂȘURARE: septembrie 2014–septembrie 2017

OBIECTIVE PRINCIPALE: cartarea obiectivelor arheologice ale *Limes Transalutani* la sud de râul Argeș, evaluarea stării de conservare a fortificațiilor romane; identificarea altor elemente ale sistemului frontalier (turnuri de observație, drumuri); identificarea așezărilor civile pendinte de garnizoanele de pe frontieră (pentru detalii vezi websit-ul de proiect, <http://www.limes-transalutani.ro/>).

PRINCIPALE REZULTATE: anul 2017 a fost ultimul din proiect, având ca scop major formularea concluziilor; dintre acestea, enumerăm: obiectivele romane de pe frontiera transalutană, fie că sunt sau nu situri arheologice declarate sau monumente, sunt supuse unei exploatare agricole care face abstracție de ele, legislația românească neformulând restricții explicite; așezările civile nu doar că sunt acolo unde ar fi trebuit să fie, dar sunt chiar mai multe decât garnizoanele, ridicând probleme asupra statutului lor juridic; pentru detalii referitoare la activitatea din 2017 vezi http://www.limes-transalutani.ro/rapoarte/raport_etapa4.html; pentru concluziile finale ale proiectului vezi http://www.limes-transalutani.ro/rapoarte/raport_etapa4.html

PAGINA WEB: <http://www.limes-transalutani.ro/>; pagina Facebook; <https://www.facebook.com/Limes-Transalutani-729444053797839/>.

OBSERVAȚII: Șantierul Băneasa este o „moștenire” directă a proiectului de cercetare, propunându-ne studierea sistematică a celui mai mare castru al acestei frontiere, cunoscut numai prin cercetări superficiale, ultimele în perioada celui de-al Doilea Război Mondial.

II. Proiectul „Echoes of the past reflected in the present ... an attempt to reconstruct the Neolithic society through experimental archeology – ARCHAEOODROM”. Proiect de cercetare tip Parteneriat – PCCA 2013

INSTITUȚIE COORDONATOARE: implementat de Muzeul Național de Istorie a României.

PARTENERI: Universitatea din București și S&S Proiectare SRL.

COORDONATOR: Cătălin Lazăr (lazarc@arheologie.ro)

MEMBRII MNIR: Valentin Radu, Emil Dumitrașcu, Mădălina Voicu, Adrian Bălășescu (doar până în iunie 2017).

PERIOADĂ DE DESFĂȘURARE: 2014–2017. Etapa 4/2017 s-a axat pe cercetare experimentală privind problematicile abordate și diseminare finală a rezultatelor obținute – a vizat chestiuni tehnice legate de arhitectura neolitică, la nivel de teoretic și experimental, din perspectiva metodelor de construcție și ale soluțiilor tehnice utilizate de către comunitățile neolitice în cazul diverselor tipuri de construcții și amenajări specifice, la care s-au adăugat analizele interdisciplinare și experimentale privind artefactele confecționate din materii dure animale, dar și cartarea surselor de lut probabile din vecinătatea siturilor neolitice din cuprinul cărora au fost analizate probele ceramice din cadrul activității anterioare. În plus, etapa a fost completată de activitățile privind diseminarea finală a datelor științifice acumulate în cadrul proiectului

OBIECTIVE PRINCIPALE: sunt reprezentate de constituie reconstituirea societății neolitice prin intermediul arheologiei experimentale, pe baza datelor istorico-arheologice disponibile și a altor studii pluri-, inter- și transdisciplinare, prin realizarea unor modele experimentale și demonstrative

PRINCIPALE REZULTATE 2017: etapa nr. 4/2017 a implicat direcții de cercetare cu caracter inter-, multi- sau transdisciplinar, grupate în 4 activități majore. Diseminarea finală a datelor acumulate în proiect a constituit o prioritate majoră a echipei de cercetare a consorțiului. Rezultatele științifice cuantificabile din proiect constau în trei articole publicate (acceptate) în reviste cotate ISI, patru capitole publicate (sau în curs de publicare) în volume apărute la edituri prestigioase din străinătate (Archaeopress, Hadrian Books, Oxbow), un volum cu rezultatele proiectului în curs de apariție la editura Archaeopress (Oxford, Marea Britanie), patru comunicări și două postere la conferințe internaționale, șase comunicări la conferințe naționale, o școală de vară, un workshop organizat și patru studii tehnice

PAGINA WEB: <http://mnir.ro/echoes-of-the-past-reflected-in-the-present/>

III. Platformă pilot de valorizare transdisciplinară prin baze de date relaționate (PN-II-PT-PCCA-2013-4-1022); PILOT; proiect de tip Parteneriate, cu finanțare UEFISCDI.

INSTITUȚIE COORDONATOARE: Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Optoelectronică (INOE 2000).

PARTENERI: Muzeul Național de Istorie a României, SIVECO

COORDONATOR: Marina Tăuțan (certo@inoe.ro)

MEMBRII MNIR: Corina Borș (corinabors.mnir@gmail.com), Membrii echipei din partea MNIR: Alexandru Dosza, Gabriela Dragomir, Luciana Rumega-Irimuș, Vlad Rumega-Irimuș

PERIOADĂ DE DESFĂȘURARE: 2014 (noiembrie) – 2017 (septembrie); etapa a IV-a (2017)

OBIECTIVE PRINCIPALE: În anul 2017, în ultima etapă de derulare a proiectului, principalele obiective au avut în vedere: identificarea criteriilor de evaluare calitativă a funcționalității platformei de valorizare culturală; testarea și optimizarea modului de acces și căutare în platforma transdisciplinară pe baza determinărilor și feed-back; lansarea publică a platformei și a produselor satelit.

PRINCIPALE REZULTATE: în ultima etapă de proiect, echipa MNIR a derulat activități specifice privind elaborarea fișelor de evidență analitică pentru piesele componente ale depozitului Tărtăria II și selecția aleasă de piese componente ale depozitului Tărtăria I (partea III-a); elaborarea și diseminarea buletinului informativ; organizarea unui simpozion științific și diseminarea rezultatelor cercetărilor. Echipa MNIR a contribuit la redactarea raportului științific și a celui administrativ, sub coordonarea INOE 2000

IV. Proiect CERES Centru pentru valorizarea proiectelor cultural-științifice în arheologie, PN-II-PT-PCCA-2013-4-0495 (2013-2016)

INSTITUȚIE COORDONATOARE: INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU OPTOELECTRONICĂ - INOE 2000

PARTENERI: Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, S.C. Lavimar Consult S.R.L.

COORDONATOR: OVIDIU ȚENTEA

MEMBRII MNIR: ALEXANDRU RAȚIU, ANDREI CÎMPEANU

PERIOADĂ DE DESFĂȘURARE: 2013-2017

OBIECTIVE PRINCIPALE: Centrul pentru valorizare cultural științifică (incluzând un arheodrom virtual); Demonstrarea și implementarea unei bune practici / Stimularea investigării științifice pentru arheologie; Campanii in situ; Suport științific orientat spre utilizator și instrumente de informare cu acces facil; Acțiuni de sprijin pentru cercetări de piață și transfer de know-how

PRINCIPALE REZULTATE: Carte de proceedings, Târgul anual de Arheologie 2017, Evaluarea aprecierilor cercetătorilor, Catalog dedicat Târgului de Arheologie 2017

PAGINA WEB: <http://certo.inoe.ro/ceres/ro/index.php>

ALTE PROIECTE

I. Programul Național LIMES – finanțat de Ministerul Culturii și Identității Naționale

Programul Național "Limes" a fost instituit încă din 2014, prin Ordinul MC nr. 2812/27.11.2014, dar a funcționat în lipsa vreunei finanțări. Reluat în 2016, condițiile de desfășurare a programului, precum și Regulamentul de Organizare și funcționare a Comisiei Naționale "Limes" au fost modificate prin Ordinele MC nr. 2254/13.04.2016 și 2293/27.04.2016.

PARTENERI: Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni

COORDONATOR MNIR, **Responsabil sector sudic:** OVIDIU ȚENTEA

MEMBRII MNIR: Alexandru Rațiu, Florian Matei-Popescu, Ioan C. Opreș, Andrei Cîmpeanu, Ioana Manea, Bianca Olteanu, Britta Burkhardt, Norbert Szeredai, Vlad Călina

PERIOADĂ DE DESFĂȘURARE: 2016-2020

Activități de identificare și cartare a monumentelor. Activități privind stabilirea valorii monumentelor și valorificarea rezultatelor. Publicații de diseminare, întreținerea și actualizarea datelor de pe sit www.limesromania.ro

PROGRAMUL NATIONAL LIMES –MNIR – 2017

În cadrul programului național LIMES au avut loc o serie de activități începând cu luna ianuarie, chiar dacă bugetul a fost aprobat ulterior. Instituțiile responsabile, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (MNIT-Cluj), Muzeul Național de Istorie a României (MNIR-București) și Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni (MNCR-Sf. Gheorghe), au continuat derularea programului, activitatea acestora fiind centralizată mai jos, pe baza rapoartelor înaintate Comisiei Naționale Limes. Pe lângă activitățile descrise mai jos reprezentanții instituțiilor responsabile au continuat munca de documentare bibliografică, de scanare și procesare a documentațiilor mai vechi, de procesare a materialului arheologic provenit din vechile descoperiri din siturile care sunt acum selectate ca parte a viitorului sit UNESCO: Frontierele Imperiului Roman din România.

A continuat procesarea materialului arheologic și de arhivă pentru cercetările mai vechi din castrele din sud-estul Transilvaniei. În prima jumătate a anului, chiar și în condițiile întârzierii alocării bugetare, reprezentanții instituțiilor responsabile au făcut deplasări în teren pentru monitorizarea siturilor, în privința stării autenticității și integrității acestora, având în vedere faptul că unele sunt amenințate de factori naturali sau antropici.

Au fost realizate cercetări non-invasive (topografie arheologică, geofizică, fotografie aeriană) în din zona castrelor de la Râșnov-Cumidava (jud. Brașov), Hoghiz (jud. Brașov). . Au mai fost realizate documentații topografice la alte 6 obiective din zona frontierelor romane de Sud-Est a Daciei, dar și din Dobrogea.

1. Pentru centralizarea tuturor datelor a fost stabilită necesitatea stringentă a achiziției unei baze de date corespunzătoare, realizată de specialiști IT, după modelul și cerințele actuale, în vederea anexării la documentația finală. Fișele de sit, utilizate încă de la inițierea Programului Național Limes, au fost folosite, de asemenea, ca model, ele urmând a fi generate automat la finalul documentării. A fost derulat un amplu proces de corectare a fișelor și a localizării siturilor de pe harta interactivă - <https://limesromania.ro/ro/articole/publicatii>
2. Publicarea celui de-al doilea Buletin LIMES, după cel publicat în anul 2016. Urmând unei introduceri privind terminologia latină a termenilor folosiți în domeniul granițelor romane, apar noutăți legate de ultimele cercetări de pe limes-ul de Nord, interpretări noi privind granița controversată de Sud-Est (limes transalutanus și fortificațiile din Sud-Estul Daciei) și discuții privind economia soldaților romani.
3. Pentru cel de-al 3-lea număr al Buletinului Limes, procesul de editare a fost încheiat, acesta urmând a fi tipărit în cursul anului 2018.
4. Publicarea monografiei dedicate fortificației de la Capidava (jud. Constanța). Situl este unul de maximă importanță aparținând frontierei romane de la Dunărea de Jos, cercetările arheologice întreprinse aici oferindu-ne informații istorice relevante pentru subiectul cercetării Programului Național LIMES.
5. Publicarea broșurii *Frontiers of the Roman Empire. Between Dacia and Moesia Inferior. The Roman forts in Muntenia under Trajan/Frontierele Imperiului Roman. Între Dacia și Moesia Inferior. Castrele romane din Muntenia în timpul lui Traian*, avându-i ca autori pe O. Țentea și Fl. Matei-Popescu
6. Publicarea broșurii *The Bath on the Frontiers of Roman Dacia*, autori O. Țentea și B. Burkhardt.

ALTE PARTICIPĂRI ÎN PROIECTE

I. Proiect APROACH. “Provenance of archaeological artifacts: Keys to understanding ancient societies” cod proiect: PN-III-P4-ID-PCE-2016-0229, Contract de finanțare nr. 138/2017 -

COORDONATOR: CORINA IONESCU

INSTITUȚIE COORDONATOARE: UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI

PERIOADĂ DE DESFĂȘURARE: 2017-2019

OBIECTIVE PRINCIPALE: Proiectul este dedicat analizei materialelor ceramice de construcție (cărămizi, țigle) și vasele de lut sunt obținute din aceleași materi prime, respectiv argilă și degresant. Astfel de obiecte ceramice descoperite în diverse situri preistorice și istorice vor fi studiate printr-o abordare integrată, care combină metode arheologice, mineralogice, fizice, chimice și geologice. Aceste metode includ în principal microscopie optică în lumină polarizată, difracție de raze X, microsondă electronică, microscopie electronică de baleiaj, spectrometrie de masă cu plasmă cuplată inductiv, spectroscopie în infraroșu cu transformată Fourier și rezonanță paramagnetică electronică.

PRINCIPALE REZULTATE: <http://archaeometry.granturi.ubbcluj.ro/en/results>

PAGINA WEB: <http://archaeometry.granturi.ubbcluj.ro/>

EXPOZIȚII

„Sarmizegetusa – începuturile Daciei romane” a fost vernisată în holul central al Muzeului Național de Istorie a României, marți, 9 mai 2017, fiind deschisă până în 31 septembrie 2017.

Amenajarea spațiului expozițional a simulat crearea primului oraș roman întemeiat în Dacia, *Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa*. Acest oraș a fost fondat respectându-se cu rigoare principiile arhitecturale antice bazate pe axialitate și simetrie. În linii generale, planul primului oraș roman fondat pe teritoriul Daciei va fi suprapus cu planul sălii de expoziție a muzeului, o clădire care a preluat la rândul său o parte din simetria arhitecturii antice.

Chiar dacă forma sălii de expunere nu corespunde întru totul cu cea a orașului roman și expoziția nu își propune să prezinte toate clădirile sitului antic Sarmizegetusa, au fost preluate principalele elemente din topografia orașului care corespund dispunerii spațiului expozițional. Astfel, *cardo* (una dintre axele importante ale orașului) corespunde accesului principal în muzeu, care duce către Columna lui Traian, devenită astfel cap de perspectivă pentru macheta Forului lui Traian de la Sarmizegetusa, amplasată în centrul expoziției. Principalele căi de acces sunt dublate de portice, centrul expoziției (situat în fața machetei forului lui Traian de la Sarmizegetusa) corespunde punctului central al orașului, locul în care a fost fixată *groma* cu care a fost trasată prima centuriatie a orașului și a spațiului său aparținător. În acest punct se întâlnesc principalele axe ale urbei, *cardo maximus* și *decumanus maximus*, ale căror trasee se intersectează cu incinta fortificată a orașului în zona celor patru porți de intrare.

Ideea majoră a acestei expoziții o constituie întemeierea primului oraș din Dacia, colonie de veterani care a preluat simbolic legitimitatea capitalei statului dac, care își încetase existența în urma celei de-a doua expediții a împăratului Traian. Temele subliniate sunt: proiectarea axială a orașului și a teritoriului aparținător, rolul monumentelor publice și evoluția acestora (accentul fiind pus pe rezultatele cercetărilor arheologice recente), iluminatul în spațiul privat și public, precum și aducțiunea și drenarea apei.

Una dintre temele majore dezbătute în istoriografia românească recentă a fost cea privitoare la începuturile vieții urbane în provincia Dacia. Dezbaterile în cauză au avut în vedere până recent datele epigrafice și analogiile cu situația orașelor din alte provincii, întrucât publicațiile cuprinzând rezultatele cercetărilor arheologice ale structurilor timpurii de locuire din orașe au început să apară doar în ultimii ani. S-au conturat două curente: unul care pune accentual pe rolul principal al armatei în cadrul procesului de urbanizare, și altul care argumentează dezvoltarea urbană a provinciei din cadrul structurilor existente înainte de cucerirea romană. În pofida pasiunii cu care sunt dezbătute unele detalii referitoare la cucerirea Daciei, cazul întemeierii primului oraș din provincia nou-creată, *Colonia Dacica Sarmizegetusa*, nu este unul atipic.

Modele de interpretare diverse au fost întâlnite în cazurile mai multor provincii. În Pannonia, partea urbanizată este cu precădere cea vestică de-a lungul Drumului Chihlimbarului, de la *Emona* la *Carnuntum*. În Moesia, primele măsuri considerabile se pot observa în cazul *Scupi*, situat la intersecția unor drumuri importante. Un moment semnificativ se petrece în timpul împăratului Domitian, în timpul căruia are loc o mare concentrare de trupe în zona Dunării. Activitatea cea mai intensă în arealul Dunării se observă în timpul împăratului Traian, când transformările la nivelul provinciilor dunărene sunt fundamentale. Acum sunt întemeiate coloniile de veterani de la *Oescus* în Moesia Inferior, *Ratiaria* în Moesia Superior, *Poetovio* în Pannonia Superior și *Sarmizegetusa* în Dacia. În zona estică în această perioadă a fost colonizată populație grecofonă la *Nicopolis ad Istrum*, *Marcianopolis* sau *Augusta Traiana*.

Catalogul expoziției, editat de Ovidiu Țentea și Alexandru Rațiu, a cuprins studii realizate de Ioan Piso, Ovidiu Țentea, Mariana Egri, Cristian-Aurel Roman, Gică Băeștean și fișe de obiect întocmite de Adela Băltăc, Marius-Gheorghe Barbu, Mariana Egri, Alexandru Rațiu, Cristian-Aurel Roman, Christina Știrbulescu, Oana Tutilă, Ovidiu Țentea.

